

een vreedzaam verkeer tusschen de volken. Daarvoor is terstond noodig een verdere uitbouw van den Volkenbond, die alleen in staat is, na het verkrijgen van internationale ontwapening, waarborgen te geven voor een duurzamen vrede. Bij het rechtstreeksch verkeer met de nabuurstaten moet Nederland, mits niet ten koste van eigen nationale welvaart of zelfstandigheid, medewerken aan alle maatregelen, die de welvaart van deze staten kunnen bevorderen.

6. *Onderwijs.*

De Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond” acht het buitengewoon hooge peil der kosten van het lager onderwijs onhoudbaar en wensch, dat hierop zonder schade aan het onderwijs belangrijk wordt bezuinigd, in het bijzonder door het stellen van strengere eischen voor het oprichten van bijzondere scholen en vereenvoudiging van het schoolwezen.

7. *Overzeesche Gewesten.*

De Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond” wensch een krachtige handhaving van het gezag in Nederlandsch-Indië; het opruiend en aan de Nederlandsche leiding vijandig drijven van een kleine groep, dat het eenheidsbesef van alle ingezetenen ondermijnt, moet doelbewust bestreden worden. Voorts streeft zij naar een hervorming van de tegenwoordige kostbare staatsinrichting, teneinde door versoering in het groot, zonder nieuwe lasten op de bedrijven of op de ingezetenen te leggen, tot een sluitend budget te komen. Hierdoor zal zij tevens de belangen van ambtenaren en gepensioneerden kunnen beschermen.

Ten aanzien van Suriname acht zij het noodzakelijk, dat de Regeering haar steun verleent aan een systematisch onderzoek naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw en industrie, ook in de binnenlanden.

De Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond” doet een dringend beroep op alle Nederlanders, die van oordeel zijn, dat ons land in de naaste toekomst op den grondslag van bovenstaande programpunten moet worden geregeerd. Slechts door eendrachtige samenwerking en trouw aan beproefde beginselen kunnen de Nederlandsche liberalen er toe bijdragen, dat de komende verkiezingen zullen strekken tot heil van ons vaderland.

NATIONALE BOEREN-, TUINDERS- EN MIDDENSTANDSPARTIJ.

Hoofdbestuur: Mr. C. Vervoorn, Herwijnen, voorzitter; J. H. Zwart, Appelscha, secretaris; J. K. Douma, Opeinde, vice-voorzitter; A. Fikse, Achterveld; A. J. Spelt, Hoevelaken; D. Verbeek, Maarsbergen; P. Hoekstra, Drachten; Joh. Boelstra, Stiens; J. C. Begeman, Wildervank; E. Germs, Muntendam; B. Boers, Vleuten; L. Verburg, Lange Ruige Weide; W. de Jong Joh.zn., Ouderkerk; J. J. L. v. Zuylen, Den Haag; P. J. Breeman, Niezijl; A. H. Th. Kortlang, Ermelo; W. v. Riemsdijk, IJzendoorn; J. C. Hesseling, Ruurlo; J. W. Bos, Lonneker; P. Kollis, Berkhout; T. Kostelijk, Heiloo; S. Stroomer, Ursum; H. Steenge, Annerveensche Kanaal; K. Lutgers, De Punt; J. Jippes, Assen.

Program van beginselen.

Art. 1. De Nationale Boeren-, Tuinders- en Middenstandspartij, gezien de achterstelling van het Platteland, wensch den geheelen Nederlandschen Land- en Tuinbouw, alsmede den Middenstand in één partij te organiseren.

De partij wensch door het voeren van een Nationale Politiek het welzijn van het geheele Nederlandsche Volk te bevorderen.

Art. 2. De Partij erkent den band welke bestaat tusschen Vorstenhuis en Vaderland en strijdt voor behoud van het constitutioneel erfelijk Koningschap van H.M. de Koningin en hare nakomelingen.

Art. 3. De Partij ziet in Landbouw, Tuinbouw en Veeteelt en de daarmee samenhangende bedrijven de voornaamste bron van welvaart voor ons land. Niet alleen toch zijn deze bedrijven de voortbrengers van noodzakelijke levensmiddelen en onmisbare grondstoffen voor de industrie, maar ook zijn deze op hun beurt een der belangrijkste afnemers van industrie en handel; bovendien draagt de uitvoer van landbouwproducten bij tot verhooging van 's lands welvaart.

Zij acht een onafhankelijken middenstand als schakel tusschen voortbrenger en verbruiker onmisbaar.

Deze grondslagen vormen de eerste voorwaarden voor de ontwikkeling van Nijverheid, Handel en Verkeer.

Art. 4. De landbouwende stand en de landelijke bevolking in het algemeen zijn door gemeenschappelijke belangen verbonden en op elkanders hulp aangewezen.

De belangen van den middenstand zijn met die der land- en tuinbouwers nauw verbonden.

Art. 5. Het voeren van een Nationale Politiek vereischt, dat de Overheid geroepen is alle godsdienstige gezindten te behandelen op voet van gelijkheid, daar- tegenover een ieder te weren uit alle overheidsorganen, die den godsdienst in het openbaar bestrijdt en het constitutioneel gezag tracht te ondermijnen.

Art. 6. Mede tot haar taak behoort de zorg voor aan alle eischen voldoende lager, middelbaar en hooger onderwijs; de overheid heeft er voor te waken, dat geen leerkrachten in haar dienst gehouden worden of aangesteld, die blijk gegeven hebben het wettig gezag niet te erkennen.

Art. 7. Daar het een algemeen belang geacht mag worden de werkloosheid tot een minimum te beperken, is het plicht der overheid de gehuwde ambtenares uit alle Rijks-, Provinciale- en Gemeentebetrekkings te weren, bijzondere gevallen voorbehouden.

Art. 8. Betreffende het bestuur der Overzeesche Gewesten, behoort op voorzichtige wijze tegemoet gekomen te worden aan den in die gewesten bestaanden drang naar autonomie en zelfbestuur.

Gezorgd worde, dat een innige band tusschen Moederland en Koloniën blijve bestaan.

Art. 9. De overheid is geroepen tot handhaving der openbare orde en zedelijkheid en staat op het standpunt, dat internationale ontwapening met alle haar ten dienste staande middelen worde bevorderd.

Art. 10. De partij verlangt handhaving van den bijzonderen eigendom, ook en vooral van den bodem, opdat een ieder de vruchten kan trekken van zijn arbeid, met dien verstande echter, dat te groote oopenhooping van grondbezit in één hand worde tegengegaan.

Art. 11. De landelijke bevolking heeft door haar arbeid als voedselvoortbrenger en producente van uitvoerartikelen, alsmede door haar aantal recht op een evenredig aantal vertegenwoordigers in Wetgeving en Regeering.

Daar wij overtuigd zijn, dat de politieke oorzaak van alle rampen, die heden de boeren treffen, gelegen is in een gebrek aan politieke organisatie, houden wij het voor noodig, dat de politieke Boerenpartijen, die op parlementair standpunt staan, in alle landen als een ondeelbaar geheel optreden, waarvan het hoofddoel is de belangen der boeren en van het platteland te vertegenwoordigen, en die in het constitutioneel en staatsleven en in hunne internationale betrekkingen een steunpunt der politieke en sociale orde zullen vormen.

Onder de huidige economische verhoudingen der staten zal onze partij er naar streven, dat in de geheele wetgeving de rechtsgelijkheid en de gelijkwaardigheid

der boeren met de andere deelen der bevolking op het gebied der belastingen en van het sociaal en politiek leven zal zijn verzekerd en dat alle doelmatige sociale maatregelen voor de landarbeiders evengoed zullen gelden als voor de industrie-arbeiders, met inachtneming der bijzondere toestanden in den landbouw.

Art. 13. De Regeering bevordere een voldoende rentabiliteit van landbouw, tuinbouw en veeteelt, zoodat aan den landbouwenden stand een menschwaardig bestaan verzekerd worde.

Juist daarom, omdat wij meenen, dat de landbouw nergens opgeofferd mag worden, daar hij de grondpijler der volkeren en der staten is, houden wij het voor rechtvaardig, dat hem van den kant der regeering de noodige hulp en bescherming in den internationalen handel wordt verleend.

Art. 14. Bij de wetgeving worde rekening gehouden met de bijzondere toestanden in den landbouw en op het platteland

De bezoldiging der ambtenaren zij zoodanig, dat eerste krachten te krijgen zijn, doch men houde daarbij rekening met de salarissen en loonen in het vrije bedrijf.

Voor gelijken arbeid gelijke bezoldiging, geen onderscheid tusschen gehuwden en ongehuwden.

Kindertoeslagen aan ambtenaren, die een behoorlijk salaris hebben, zijn onbillijk en behooren te verdwijnen.

Geen standplaatsaftrek.

Art. 16. Arbeid is een zegen voor individu, staat en maatschappij en daarom late de Overheid den arbeid zooveel mogelijk vrij.

In onze maatschappij zullen misstanden op dit gebied weinig voorkomen.

In het belang der volksgezondheid worde de arbeid in ongezonde bedrijven beperkt.

Het toezicht door Arbeidsinspecties worde vereenvoudigd.

Geen wettelijke beperking van den arbeidstijd in de land- en tuinbouwbedrijven.

Art. 17. Diep doordrongen van hare verantwoordelijkheid, is de landelijke bevolking steeds geweest een betrouwbare factor voor de handhaving der orde.

In een tijd, waarin gevaren dreigen van revolutie en ondergang, kan van een politiek ontwaakte landbevolking nieuw leven uitgaan, ook ter bestrijding der corruptie in staat en maatschappij .

Werkprogram.

Art. 1. Bevordering van den vrijen uitvoer van alle producten, zoolang echter onbelemmerde uitvoer niet mogelijk is, onbelemmerde invoer verhinderen en Landbouw, Tuinbouw en Veeteelt door evenredige tarieven te beschermen, opdat een redelijk bestaan verzekerd zij.

Art. 2. Instelling van een departement van Landbouw.

Art. 3. Invoering van staatspensioen voor alle in Nederland wonende Nederlanders boven 65 jaar, die minder inkomen genieten dan een bij de wet te bepalen bedrag.

Art. 4. Bestrijding van de cumulatie van salarissen en pensioenen.

Art. 5. Afschaffing van den Zomertijd.

Art. 6. Bevordering der electriciteit- en watervoorziening met uniform-tarieff en verbetering van het telefoon- en postverkeer en van de veiligheid ten plattelande.

Art. 7. Het autobusverkeer worde geen belemmeringen en zwaardere lasten oplegd. Het particulier bedrijf worde gehandhaafd.

Art. 8. Bestrijding van overheidsmaatregelen, waardoor land- en tuinbouw in hunne ontwikkeling worden belemmerd.

Art. 9. Voldoend en goed lager- en voortgezet land- en tuinbouw- en landbouwhuishoudonderwijs en ambachtsonderwijs.

De kosten van het lager onderwijs komen voor rekening van het Rijk.

Art. 10. Afschaffing der zegelplakkerij en Raden van Arbeid, met behoud van de zorg voor ouden en invaliden. Zoolang staatspensioen niet ingevoerd is, verhooging der ouderdomsrente tot vijf gulden per week.

Art. 11. De uitvoering van verdere onvermijdelijke sociale maatregelen worde zooveel mogelijk gebracht in handen van organisaties van belanghebbenden met vermijding van overbodige ambtelijke bemoeiing.

Art. 12. Doelmatige uitvoering van de landarbeiderswet en de wet tot stichting van bedrijven op woesten grond.

Art. 13. Beperking der overheids-exploitatie.
Vermindering van het aantal ambtenaren.

Art. 14. Ondersteuning van internationale ontwapening, om daardoor tot nationale ontwapening te komen.
Vermindering van de thans bestaande militaire lasten.

Art. 15. Bevordering van goedkoop en snel recht.

Art. 16. Verlaging der indirecte belastingen op suiker en afschaffing van den accijns op het geslacht, echter met behoud van de bestaande invoerrechten op vleesch.

De opbrengst van den accijns op suiker worde grootendeels besteed ten behoeve van den landbouw.

Afschaffing van de grondbelasting.

Art. 17. Afschaffing van hechtenisstraf bij overtreding der Arbeidswet in het bijzonder voor ondernemers, die persoonlijk in hunne bedrijven werkzaam zijn.

Art. 18. Billijke heffing der waterschapslasten.

Art. 19. Aan de Zuiderzeevisscherij en aan hen wier bestaan met die visscherij onafscheidelijk is verbonden, worde een billijke schadevergoeding toegekend.

Art. 20. Vereenvoudiging van het Handelsregister en afschaffing der verplichte bijdragen daarvoor door de Coöperatieve Vereenigingen.

Art. 21. Gelijke scheepvaarttarieven voor geheel Nederland door opheffing van sluis- en bruggelden, door provinciën en gemeenten geheven, waarvoor in de plaats kome een uniform tarief van watergelden in den vorm van de thans geldende watergelden.

Art. 22. Instelling van een Staatshypotheek- of credietbank, die gelden verstrekt tegen lage rente.

Art. 23. Verbetering der Wet op de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten, om daardoor te komen tot gelijken belastingdruk over het geheele land.

Art. 24. Wettelijke regeling van het advertentiewezen.

Art. 25. Wettelijke regeling van het informatiewezen.

Art. 26. Verbetering der Kieswet.

REVOLUTIONNAIR SOCIALISTISCHE PARTIJ.

H. Sneevliet, voorzitter, Amsterdam; S. Zwart Sr., secretaris, Orteliusstraat 324, Amsterdam.

Beginselverklaring.

1. De Revolutionnair Socialistische Partij (R.S.P.) stelt zich de verwezenlijking van de socialistische inrichting der maatschappij ten doel, gebaseerd op het bezit van grond en productiemiddelen door de gemeenschap, die geen uitbuiting van den mensch door den mensch, geen klassen en geen staat zal kennen.

2. De verwezenlijking van het socialisme kan slechts de uitkomst zijn van de onteigening der bezittende klasse, nadat het proletariaat de politieke macht veroverd zal hebben. De dagelijksche strijd van de proletarische klasse is bestanddeel van en dienstbaar te maken aan de verovering van de politieke macht, die slechts bereikt kan worden in een revolutionnaire situatie.

De revolutionnaire situatie bestaat, als de kapitalistische maatschappij ten gevolge van de in haar besloten en in scherpte toenemende tegenstellingen den ontwikkelingsgraad bereikt, waar de productiekrachten in haar groei worden belemmerd door de eigendomsverhoudingen en bij de proletarische klasse de bereidheid leeft door politieke massastaking, gepaard gaande met gewapenden opstand, de heerschappij van de bezittende klasse te vernietigen.

De staat is tot dusver het voornaamste machtswerktuig van de heerschende klasse ten dienste van de uitbuiting en de onderdrukking. De kapitalistische staat vervult die functie in verschillende verschijningsvormen, zoowel als monarchie als in den vorm van fascistische dictatuur en democratische republiek.

Van de machtsverhoudingen in den strijd der klassen hangt af in welken vorm de bezittende klasse den staat voor haar klassebelangen gebruikt.

Het overwinnende proletariaat zal geen van de staatsvormen van het kapitalistisch stelsel kunnen gebruiken voor de verwezenlijking van zijn doel; het zal den kapitalistischen staat moeten vernietigen en de raden van de werkende massa, die den val van het kapitalistische stelsel bewerkstelligen, benutten voor de inrichting van productie en distributie op socialistischen grondslag.

In het tijdperk van den overgang naar de socialistische maatschappij-inrichting zal de radenheerschappij van het proletariaat de uitdrukking zijn van de proletarische dictatuur, die de bevochten overwinning beveiligd tegen de aanvallen der contrarevolutie in binnen- en buitenland.

3. De ontwikkeling van het kapitalistische stelsel heeft geleid tot den opbouw van een machtig productie-apparaat, hetwelk in zijn verderen groei wordt gestuit bij de handhaving van het kapitalistische privaatsbezit.

De tegenwoordige wereldcrisis, die zich niet alleen door omvang, scherpte en duur onderscheidt van alle vroegere crises, die behalve conjunctuur- ook structuurcrisis is, geeft duidelijk aan, dat het hoogtepunt in de ontwikkeling van het kapitalistische systeem is overschreden, dat dus dit systeem in zijn tijdperk van neergang verkeert.

De innerlijke tegenstellingen van het kapitalisme bewerken, dat de crises zich in versneld tempo en in toenemende hevigheid herhalen. Het ontstaan van nieuwe industriegebieden met daarmee gepaard gaande revolutionaire bewegingen in de koloniën en semi-koloniën, zoowel als de snelle industrialisering der Sowjet-republieken eenerzijds, de technisch-organisatorische ontwikkeling van het kapitalisme

